

اویگن هوبر

۱۸۴۹ - ۱۹۲۳

نوشتۀ

تقی لطفی

وکیل دادگستری

۴

قانون نویسی

در تشکیل کمیسیونها دو فکر پیوسته مورد نظر بود: اینکه نمایندگان به کمیسیون راه یابند که پیش از دیگران به اثر علاقه داشته باشند؛ دیگر اینکه کمیسیون تا حد امکان گسترده باشد.

باین اعتبار در کمیسیون کارشناسان اعضای هر دو مجلس شرکت داشتند. - در مجلس شورای ملی و سنا کمیسیونهای بزرگت در حد يك سوم نمایندگان تشکیل یافت؛ چنانکه از ۴۴ نفر عضو مجلس سنا، پیش از يك سوم، یعنی ۱۵ نفر، و در مجلس شورای ملی ۲۷ نفر در کمیسیونها نشستند.

کمیسیون مجلس شورای ملی بریاست بولمان^۱ تشکیل یافت. گزارشگران این کمیسیون عبارت بودند از اویگن هوبر برای زبان آلمانی، گوتوفرای^۲ و روسل برای زبان فرانسه. دیگر گزارشگران هم با روش اصیل خود کمکی بسزا می نمودند. در سنا گزارشگر کمیسیون هوفمان بوده. - نشریه (بولتن) نیز براه افتاد.

تقدم در رسیدگی با مجلس شورای ملی بود. کمیسیونها به مذاکره و شور ابتدایی درباره لایحه ق. م. سویس پرداختند.

هوبر کار توضیحی خود را در مقام گزارشگری نیز همچنان ادامه می داد. او نفع و فایده های وحدت حقوقی را برای نمایندگان بطور کامل و با ظرافت بسیار روشن می ساخت. و باتدبیرهای خاص خود همکاران مجلسی را به مشاوره جلب می نمود. هرچند مجلس از نمایندگان باصلاحیت کمیسیونها می خواست، پیش از طرح

1) Bühlmann.

2) Gottofrey.

لایحه در جلسه عمومی هرکدام نظر دهند، با این همه عامل مؤثر در پیش برد بحث و انتقاد همان شخص اویگن هوبر بود که تنظیم گزارش آلمانی را بعهده داشت و در این سمت راه را برای گردش سریع و دقیق کار هموار می نمود.

هرجا هوبر گام می نهاد و بسخن می آمد، حضور و کلام او غنیمت بود. وقتی در نظر آوریم که در طی پانزده سال، از سال ۱۸۹۳ که اویگن هوبر مأمور تهیه طرح ق. م. سویس شد، چه اندازه از توان روحی و نرمی طبع او بهره می بردند، در حالی که متن لایحه به سه زبان و مشاوره در کمیسیونها بسیار زیاد بود و وقت می گرفت، حتی مشاوره ها پیوسته به گذشته بازمی گشت و آنچه مورد مذاکره قرار گرفته بود، از نو به بحث کشیده می شد، آنگاه آدمی از کاری که این يك مرد انجام می داد، به شگفتی درمی آمد...

استعداد بزرگ کمیسیونداری هوبر پس از شرکت در کمیسیونهای پارلمانی سال ۱۹۰۴، باردیگر از سال ۱۹۰۵ تا ۱۹۰۷ در مجلس شورای ملی بطرز عالی درخشیدن گرفت.

ولی کار در کمیسیونها تنها فعالیت هوبر نبود. در حقیقت «هوبر نه تنها مبانی تمام کار قانونگذاری را بوجود آورده بود، نه تنها همیشه نخستین مشاور وزارت در اقدام قانون نویسی بود، نه تنها بررسی کننده مطالب انتقادی که از هرسو سرازیر می گشت، و سرانجام نه تنها گزارش دهنده کمیسیون مجلس شورای ملی بود، بلکه او در سراسر این دوره در هرسو باگفته و نوشته توضیح و آموزش داده از اثر خود دفاع می کرد...»^۴.

رفتار آرمانی هوبر در جلسه ها مورد توجه همه بود. گزارشها و سخنرانیهای وی به درسهای دانشگاهی او شباهت داشت و علاقه او را به مأموریت تاریخی خود آشکار می ساخت.

هوبر به نیکی انسان اعتقاد داشت و در کرسی نمایندگی نیز می کوشید، قانونی که نوشته است، آیینه عدالت انسانی باشد. این سخن معنا و حقیقتی داشت و این حقیقت چون همزاد در عمق وجدان هوبر با وی زندگی می کرد. بهترین گواه عمل او بود که در داخل و در بیرون مجلس با صبر و حوصله و صفا ناپذیر می کوشید، مناسبترین و سودمندترین راه را در پیش پای مردمانی گذارد که هر یک در بخشی از کشور با شرایط گونه گون می زیستند؛ مردم نیز به حقیقت احترام می گذاشتند.

باوجود این گاه در مجلس بادشوارپهای نومیدکننده روبرو می گردید. پایداری و هوشیاری هوبر در چنین لحظه ها بظهور می رسید. او تا آنجا که راهی بود می توانست، از اندیشه ها و از طرح خود دفاع می نمود، ولی همین که درمی یافت برآستی خطری اثر را تهدید می کند، درست بهنگام سراسازش نشان می داد. و با گرایش به يك راه حل

(۳) قضاوت روملین درباره هوبر، ص ۴.

(۴) روملین، ص ۳ ببعده.

وسط از شکست و پراکندگی جلوگیری می‌نمود. چنانکه:

در موقع بحث در مقررات سرپرستی (ولایت، قیمومت) وضعی پیش آمد که خواستند عنوان مشاوره را داخل در فصل کنند. این عمل رشته احکام را از هم می‌گسست و هوبر بدان رضا نمی‌داد. ولی دیگر هم نمی‌توانست کاری از پیش ببرد و ناگزیر گشت، مشاوره را بپذیرد، هر چند گنجاندن دستورهای مشاوره در میان مقررات سرپرستی پیچیدگی حکمها را در پی داشت.

یا در بخش ارث پس از مبارزه طولانی ناچار شد که از وحدت حقوقی بخاطر صلاحیت استانها در مورد تنظیم فرض برادر و خواهر چشم بپوشد، و حال آنکه در درون خود بسختی آزرده بود.

یا برخلاف میل خود ناچار شد با درخواست نمایندگان سوسیال دمکرات مبنی بر حذف حکم شکلی انطباق ق. تمهیدات بر ق. م. سویس موافقت کند و بجای آن به تجدیدنظر در مفاد ق. تمهیدات، بخصوص در قسمت مقررات کار تن در دهد. حق با هوبر بود، زیرا تجدیدنظر در ق. تمهیدات سویس وقت بسیار می‌گرفت، و حال آنکه تا زمان اجرای ق. م. سویس که مهلت اصلاح ق. ت. سویس نیز بود، چیزی نمانده بود.

با وجود این کسی در مجلس فرصت بازی پیدا نمی‌کرد و اگر نماینده‌ای خیالی بخود راه می‌داد، خیلی زود می‌فهمید که لایحه دژ تسخیر ناپذیر است و هر حمله‌ای به آن بیفایده. این حقیقت را یکی از مخالفان هنگام رد پیشنهاد حذف ماده‌های ۳۳۱ تا ۳۳۴ آزمود.

بنابراین در مذاکره‌های مجلسی جایی برای اعمال نظر شخصی، هوسبازی، غرض‌ورزی، انزجار و جاه‌طلبی وجود نداشت. تناقض دیرین زبانی، تربیتی، حتی مذهبی فراموش شد، میان حزبهای سیاسی ترك مخصوصه برقرار گشت، روح آزادگی و شکیبایی همگی را فراگرفت و به گفتگوهای مجلسی اعتلای شگفت‌انگیزی بخشید.

نمایندگان با گرمی و رضا و رغبت درباره قانون بحث می‌کردند. همینکه گفت و شنود آنان بالا می‌گرفت، هوبر خود را به پشت اثر می‌کشید و از آنجا تماشا می‌نمود، باین دلیل که قانون برای همگان، و همگان صاحب رجحان است؛ این بدان معناست که هر فردی می‌باید بتواند به آزادی نظر دهد...

بحث و شور و مذاکره درباره لایحه از ماه ژوئن ۱۹۰۵ آغاز گردیده بود،

5) Beiratschaft; conseil judiciaire.

«مشاوره» به این معنا چیزیست از بعض جهتها شبیه قیمومت. احکام مشاوره در فصل سرپرستی «اضافه پارلمانی» است و ربطی به هوبر نویسنده ق. م. سویس ندارد. اصل آن به حقوق فرانسه بازمی‌گردد: Conseil légal. مشاور یک شکل معتمدست با اختیارات وسیع، ماده ۳۹۵ و ۴۱۷ ق. م. سویس. - در حقوق ایران گاه به مفهوم ولی یا بزرگتر و گاه امین (ضم به قیم) نزدیک می‌شود...

و رویهم به تندی پیش رفت. دو مجلس از بحث در تك تك ماده‌ها چشم پوشیدند و به انتقاد در برخی اصول قناعت نمودند.

سرانجام در تاریخ دهم دسامبر ۱۹۰۷ رأی‌نهایی در هر دو مجلس گرفته شد و در همین روز قانون مدنی سویس به اتفاق آرا به تصویب رسید. دو مجلس بنا بر این تصمیم يك پارچگی ملی خود را به ثبوت رساندند. از اینرو بحق گفته‌اند که ق. م. سویس یادبود صلح اجتماعی، همزیستی و وحدت ملی سویسیست. هوبر بیم آن داشت که پس از تصویب نیز قانون به‌همه‌پرسی (رفراندوم) گذارده شود. ولی مهلت ارجاع به‌آرای عمومی نیز در تاریخ بیستم مارس ۱۹۰۸ سپری شد و ق. م. سویس به ضمانت اجرایی اراده ملت نایل گشت و از اول ژانویه ۱۹۱۲ بمرحله اجرا درآمد.

با تصویب ق. م. سویس هوبر و یاران او پیروز شدند. هوبر برای نخستین بار در زندگی آرامشی بدست آورد. اکنون هنگام آن بود که به‌خانه و زندگی خود برسد.

لینا همسر وفادار هوبر پیوسته با تفاهم کامل و با حجب و فروتنی از خواسته‌های شخصی خود گذشته و باتمام وجود خود به‌کار عظیم هوبر کمک کرده بود. او حق داشت که اکنون شادی کند. هوبر يك نیمسال مرخصی گرفت و با لینا روانه ایتالیا شد و در آنجا روزگار خوشی را با او بسر برد...

کار قانون‌نویسی هوبر با تصویب ق. م. سویس در سال ۱۹۰۷ پایان نرسیده. چنانکه می‌دانیم، ق. م. سویس بر سراسر آن کشور حاکمیت داشت، در حالی که استانها هنوز برای خود، حتی در قلمرو مدنی‌حقوقی داشتند. بنابراین گام بعدی در وضع تازه تنظیم پاره‌ای مقررات سازمانی و تشریفات بیسابقه بود که امر وحدت قانونی را تحقق بخشد و صلاحیت مرجعهای گوناگون را از نو روشن سازد. بهترین راه حل مشکل آن بود که مقررات لازم در قانون مخصوصی بنام قانون دیباچه‌ای استانی^۶ گردآوری شود. قانونهای دیباچه‌ای می‌باید بویژه مقررات انتقالی را دربر داشته تحول قانون و وضع قدیم به جدید را تمشیت دهد. سویس در آن روز به بیست و پنج قانون دیباچه‌ای استانها نیاز داشت. باین منظور و بقصد کمک به استانها، وزارت دادگستری سویس یادداشت ۲۴ ژوئیه ۱۹۰۸ را برای استانها فرستاد. این یادداشت را هوبر تنظیم کرده بود. از سوی دیگر هوبر طرحهای استانها را از لحاظ انطباق آنها با ق. م. سویس

6) Das kantonale Einführungsgesetz.

بررسی می‌کرد و از این راه نیز به شورای متحده که می‌باید قانونهای دیباچه‌ای را تصویب کند، کمک می‌نمود. و این کار هم چندی بطول انجامید.

استاد اویگن هوبر دیگر يك لحظه فراغت نداشت. او مقررات می‌نوشت، به پرسشها پاسخ می‌داد، معضله‌ها می‌گشود، درس می‌داد، تحقیق می‌نمود. خلاصه يك مرجع مسلم و شخصیتی بشمار می‌آمد که به اوج شهرت رسیده بود. زندگی به او لبخند می‌زد.

ولی در همین زمان سرنوشت ضربه سخت دیگری بر او فرود آورد: همسر محبوب و وفادار او لینا وایسر^۷ در تاریخ چهارم آپریل ۱۹۱۰ دیده از جهان فرو بست و هوبر را در خانه زیبای خود در ربنثال^۸ تنها گذاشت.

لینا در همه فرازها و نشیبها با هوبر بود و در هر سختی و درگیری به وی کمک می‌کرد. او کار شوهر خود را درک می‌نمود و بخوبی می‌دانست که اقدامهای خطیر هوبر بچه معناست. لینا خود را سراسر وقف زندگی هوبر نموده بود و در پیش‌برد هدفها به وی یاری فراوان می‌داد. از اینرو براستی شایسته لقب فداکار و باوفا بود و براین معنا کسانی که نامه‌ها، یادداشتهای روزانه و مکاتبه‌های رسمی هوبر را دیده‌اند^۹، گواهی داده‌اند.

درگذشت لینا هوبر را بسختی رنج می‌داد. البته خواهر هوبر که ۱۲ سال از وی بزرگتر بود، و نادختری هوبر به او محبت و احترام فراوان می‌کردند. ولی هیچکس جای لینا را پر نمی‌کرد.

هوبر تنها شده بود. تنها کار سنگین و تکلیفهای بیشمار او را بر سر پا نگاه می‌داشت. او بزودی بیاد آورد که باید به کوشش خود با عزم راسخ ادامه دهد.

در سال ۱۹۱۱ بنخواستش عده‌ای ده سخنرانی در برابر حقوقدانان برن در تالار باشکوه شهرداری درباره مهمترین بخشهای ق. م سویس ایراد نمود. این سخنرانیهما مورد توجه فراوان قرار گرفت و به آنها نام ده سخنرانی عالی داده شد. ولی مشکل اصلی در این زمان اصلاح ق. تعهدات سویس بود. پس از تصویب ق. م. سویس، قانون تعهدات نیز خواه ناخواه دگرگونیهایی می‌طلبید. اما مقرر این بود که تجدید نظر و تکمیل ق. تعهدات تا اول ژانویه ۱۹۱۲ که ق. مدنی قوت اجرایی می‌یافت، پایان رسد. و این مدت با توجه به سنگینی کار بسیار کوتاه بود و اصلاح ق. تعهدات به این صورت از همان آغاز کار ناممکن می‌نمود.

هوبر تصمیم به تقسیم کار گرفت: موضوعهایی بود که فوریت داشت، مانند بخش کلیات و انواع عقود مدنی. شور در این بخش می‌توانست بیدرنگ آغاز گردد؛

7) Lina Weisser.

8) Rabbenthal.

۹) هوبر انتشار مدرکهای خصوصی خود را بوصایت برای چند سال منع کرده بود و این منع تا سال ۱۹۵۳ ادامه داشت. - نگاهی نیز به گسول، ص ۳۵۱.

دسته دیگر، یعنی مقررات شرکتها و تعاونیها، حقوق بازرگانی، سفته و برات، در آن لحظه فوریت نداشت و می‌شد آنها فعلا کنار گذاشت...

این برنامه عملی بنظر می‌رسید و شورای متحده نیز با آن موافقت کرد. سپس اویگن هوبر طرحهایی تهیه نمود و در اینجا نیز همچون زمان وضع ق. م. سویس بسمت گزارشگر در کمیسیون بزرگ کارشناسان و پس از آن در مجلس شورای ملی از این طرحها دفاع کرد.

با اینهمه ق. تعهدات سویس نتوانست از عیب تهی بماند، به این علت که در اصلاح (شور و مذاکره) شتاب می‌نمودند. درست است که «اعتبار هوبر و تجربه بزرگ او در حقیقت اجرای کار تجدیدنظر را آسان می‌نمود، با وجود این نمی‌توانست مضاری که ناگزیر از شتاب در شور بوجود می‌آمد، بطور کامل برطرف سازد»^{۱۰}.

در تاریخ سی‌ام مارس ۱۹۱۱ مقررات تعهدات سویس که مورد تجدید نظر قرار گرفته بود، در هردو مجلس به اتفاق آرا به تصویب رسید و در تاریخ اول ژانویه ۱۹۱۲ همزمان با ق. م. سویس بمرحله اجرا درآمد. بخشهای دیگر ق. ت. سویس فعلا مسکوت ماند.

همان قدر که ق. م. سویس بمرحله اجرا رسید، هوبر بیدرنگ از عضویت در مجلس «استعفا» داد و از این تاریخ دیگر هرگز وارد سیاست نشد. هوبر مرد جاه‌طلبی نبود و سیاست اغلب به چنین کس‌کاری ندارد. تخمی که برزگر افشاندہ بود، حاصل داده، دروهم شده بود. اکنون می‌باید به کناری رفت و آرام گرفت. پیروزی در تدوین ق. م. سویس افتخارهای فراوان نصیب اویگن هوبر ساخت:

حوزه آلت شتتن^{۱۱} و حوزه برن به هوبر حق تابعیت افتخاری دادند. انجمن حقوقدانان سویس، انجمن حقوقدانان برن، همچنین اتحادیه دانشجویی هلوتسیا و اتحادیه دانشجویی تسوفینگیا^{۱۲} هوبر را به عضویت افتخاری برگزیدند. دانشگاه کیو^{۱۳}، مؤسسه حقوق بین‌المللی و سپس جامعه علوم گتینگن^{۱۴} هوبر را به عضویت خود انتخاب نمودند. دانشگاههای ژنو، زوریخ، گرونینگن^{۱۵} و لایپتسیگ (آلمان) به هوبر دکترای افتخاری اعطا کردند.

(۱۰) گول، ص ۳۵۲.

- 11) Altstetten.
- 12) Zofingia
- 13) Kiew.
- 14) Göttingen.
- 15) Groningen.

هدیه‌هایی نیز به او داده شد: شورای متحده سویس مجسمه‌ای به هوبر هدیه کرد. انجمن حقوقدانان برن شیشه‌های نقاشی که اویگن هوبر را بسمت قانونگذار نشان می‌داد، به وی هدیه نمود. این شیشه‌ها هم امروز نیز زینت بخش تالار کار سمینار اویگن هوبر ۱۶ است. در ضمن انجمن حقوقدانان برن با این عمل نه تنها نام‌آورترین عضو خود را می‌ستود، بلکه از «ده سخنرانی عالی» که اویگن هوبر بسال ۱۹۱۱ در شهرداری برن ایراد نموده بود، قدردانی می‌نمود.

اکنون دانشگاه‌های آلمان و اتریش یکی پس از دیگری هوبر را بکار دعوت می‌کردند؛ هریک می‌خواست همکاری هوبر را برای خود حتمی سازد...

هوبر توانست ق. م. سویس را در کمال مطلوب خود پدید آورد. او از این راه اعتماد و قدردانی مردم سویس را بسوی خود جلب نمود. همچنانکه با ایمان راسخ به پیامی که تاریخ بدست وی سپرده بود، بسوی هدف پیش می‌رفت، با منش‌نیک و نیروی باطنی که حکایت از قدرت اراده انعطافی‌ناپذیر می‌نمود، هر مانعی را از سر راه برمی‌داشت و بر هر مشکلی غلبه می‌کرد.

او در هرزمینه، چه قانون نویسی و چه تحقیق و تدریس به نیروی شخصیت خود به پیروزی رسید. با این وصف هیچ چیز، نه پیروزیها و نه ستایشها، نتوانست فروتنی و شرم و حیای ذاتی این انسان هوشمند را تغییر دهد. او با رفتار اخلاقی خود سرمشق‌گیرای همگنان بشمار بود.

هوبر معروفترین نمونه حقوقدانان سویس است ۱۷.

تصحیح مربوط

به شماره ۱۳۹ - ۱۴۰ همین مجله

صفحه	سطر	غلط	درست
۸۷	۲	با خود، به عمق	با خود به عمق
۸۸	۳	هم او	هم او